

A Ny nanomezana ny Lalàna:

❖ Ny mpandray ny Lalàna (Eksodosy 19:1-8)

- Nahoana no nentin'Andriamanitra nivoaka avy tany Egipta ny Isiraely? Mba hanompo Azy (Eks. 5:1; 7:16; 8:1, 20; 9:1, 13; 10:3). Amin'ny fanantanterahana an'izany no handraisan'izy ireo tombontsoa lehibe (anisan'izany ny tany Kanana).
- Nitoby teo akaikin'ny Tendrombohitra Sinay izy, tamin'ny volana fahatelo taorian'ny nialany tany Egipta. Tao no nametrahana ny fototry ny fiorenan'ny firenena Isiraely. Nanao fanekena tamin'izy ireo Andriamanitra, ka nanaiky izy ireo (Eks. 19:1-8).
- Amin'ny fanekena ny fanekena, hanao ahoana ny Isiraely (Eks. 19:5-6)?
 - (1) VAHOAKA MASINA: Hanoka-tena ho an'Andriamanitra izy, ary haneho ny toetrany
 - (2) FANJAKA-MPISORONA: Hampifandray ny vahoaka hafa amin'Andriamanitra izy, ary hampianatra azy ireo ny lalàny
 - (3) RAKITRA SOA AVY AMIN'ANDRIAMANITRA: Hataon'Andriamanitra fantsona hanazava izao tontolo izao amin'ny fahalalana momba Azy ny Isiraely

❖ Ilay Mpanome Lalàna (Eksodosy 19:9-25)

- Ny fanolorana ny Lalàna'Andriamanitra tao Sinay dia toe-javatra mahatalanjona sady mahatahotra (Heb. 12:18-21). Tsy nisy niomana ho amin'ny toe-javatra toy izany. Noho izany, dia nila nanadio ny tenany mialoha ny olona sy nitandrina ny elanelana mba tsy ho levon'ny voninahitr'Andriamanitra (Eks. 19:10-12). Nahoana no nilaina ny fandaminana toy izany?
- Ny teny izay homen'Andriamanitra azy ireo dia fanehoana ny tena toetrany. Ny fankatoavana azy no fiainana; ny tsy fankatoavana azy dia fahafatesana. Natao hahafantatra tsara ny maha zava-dehibe sy ny hevitra ny “tenin'ny fanekena, dia ny Didy Folo” ny Isiraely (Eks. 34:28).
- Na dia toa mampatahotra aza izy amin'ny fisehony, dia maneho ny toetra tsara indrindra amin'Andriamanitra ny Lalàna: ny fitiavana (Rom. 13:10).

❖ Ny Didy Folo (Eksodosy 20:1-17)

- Natolotr'Andriamanitra ny Lalàna tamin'ny fanehoana mazava tsara ny asany voalohany: “Izaho efa nanavotra anao tamin'ny ota, koa izao no hataonao manomboka izao.” (Eks. 20:2). Ny fitandremana ny Lalàna, ho antsika, dia famaliana ny Fanavotana. Famaliana fitiavana noho ny fitiavana noraaisina.
- “ny fitiavana no fahatanterahan'ny lalàna” (Rom. 13:10)
 - (1) Tiava an'Andriamanitra (Deot. 6:5; Eks. 20:3-11). Hajao sy omeo voninahitra Andriamanitra amin'ny fanomezana Azy ny toerana voalohany eo amin'ny fiainantsika. Omeo voninahitra Andriamanitra fa tsy soloina sampy. Hajao ny anaran'Andriamanitra sy ny lazany ary ny toetrany. Hajao ny andro fitsaharana sy fiankohofana Aminy: ny Sabata.
 - (2) Tiava ny namanao (Lev. 19:18; Ex. 20:12-17): Hajao ny ray aman-dreny. Hajao ny aina. Hajao ny fanambadiana. Hajao ny fananan'ny hafa. Tandrovny ny

hajan'ny hafa. Hajao ny tenantsika mba tsy hisian'ny faniriana feno fitiavan-tena hanimba ny toetrantsika.

B Ny hevitra ny lalàna:

❖ Ny anjara asan'ny Lalàna.

- Inona ireo anjara asa sasany tanan'ny Lalàna? Miaro antsika amin'ny ratsy (Sal. 119:104). Manome fahendrena ho antsika (Deot. 4:6). Manome fahafahana ho antsika (Jakoba 2:12). Manome fiadanana ho antsika (Sal. 119:165). Manome fanambinana ho antsika (Jos. 1:8). Maneho antsika ny fahotantsika (Rom. 7:7). Mitarika antsika ho eo amin'i Kristy (Gal. 3:24)
- Tsy anjara asany ny famonjena (Gal. 2:16). Toy ny fitaratra, izay maneho amintsika ny fahotantsika ny Lalàna (Jakoba 1:23-25).
- Tsy manadio ny loto ny famakiana ny fitaratra; toy izany koa ny fanaovana tsinontsinona azy. Kanefa raha tsy misy “fitaratra” [ny lalàna] dia tsy ho fantatsika fa maloto [amin'ny ota] isika, ary mila “lamba famahona” [Kristy] hanadiovana antsika.
- Mazava ny Baiboly: Tsara ny Lalàna (Rom. 7:12); fahafinaretana ny misaintsaina azy (Sal. 1:2). “Endrey ny fitiavako ny lalànao! Fisaintsainako mandrakariva izany.” (Sal. 119:97).

❖ Ny Lalàna: teny fikasana.

- “Dia nambarany taminareo ny faneken'ny, izay nandidiany anareo harahina, dia NY TENY FOLO ary nosoratany teo amin'ny takela-bato anankiroa ireo.” (Deuteronomia 4:13, dikan-teny fototra Hebreo)
- Amin'ny teny Hebreo, dia “teny folo” no anondroana ny didy folo, izay voalaza intelo. (Eks. 34:28; Deot. 4:13; Deot. 10:4).
- Andeha hodinihintsika izany. Inona no tiansika hambara rehefa miteny amin'ny olona iray isika hoe: “Omeko anao ny teniko”?
- Raha ny marina, dia tsy manome na inona na inona isika; fa manome toky. Manome toky isika fa hanao zavatra azo tsapain-tanana.
- Noho izany, ny fototeny Hebreo “*dabar*” dia azo adika hoe “teny” na “teny fikasana”.
- Ohatra: “Tsy misy latsaka na dia teny [*dabar*] iray aza tamin'izay teny soa [*dabar*] rehetra nampilazainy an'i Mosesy mpanompony.” (1 Mpanjaka 8:56).
- Ny Didy Folosy dia teny fikasana folo omen'Andriamanitra antsika, natao hitarika antsika amin'ny lalana marina.

❖ Ny Lalàna: fiafarana.

- Ny teny hoe “farany” ampiharin'i Paoly amin'ny lalàna ao amin'ny Romana 10:4 dia “telos”. Inona no hevitr'io teny io?

- Ny heviny voalohany dia: teboka manondro fetra na tanjona. Noho izany (heviny faharoa): ny fehiny, ny famaranana, ny vokatra, ny tanjona. Ny fehezanteny ampiasaina azy no hamaritra ny tena heviny.
- Raha adikantsika hoe “Kristy no **famaranana** ny lalàna”, dia tsy misy lalàna intsony hatramin’ny nahafatesan’i Jesosy. Ary dia tsy misy ota intsony koa. Hanohitra ny teniny ihany i Paoly (Rom. 7:7).
- Raha adikantsika hoe “Kristy no **teboka izay tondroin'ny** lalàna”, dia mirindra ny hevitr'i Paoly, satria mbola manan-kery ny lalàna, ary mitondra antsika ho eo amin’i Kristy (Rom. 3:31; Gal. 3:24).